

Μηνιαία μαθητική εφημερίδα
των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου
και Νηπιαγωγείου Ριζού
Τηλέφωνο Σχολείου 2381071209
dim-rizou.pel.sch.gr
e-mail: mail@dim-rizou.pel.sch.gr

Έτος 17^ο
Νοέμβριος 2012
Αριθμός Φύλλου 134
Ευρώ 1

Μαθητικός Λόγος

2008: ΕΠΑΙΝΟΣ από το Ίδρυμα Μπότση, για την 11η τή συνεχή έκδοση και την ποικιλία της ύλης μας

16 ΝΟΕΜΒΡΗ: Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ

Την Παρασκευή 16 Νοέμβρη πραγματοποιήθηκε στο σχολείο μας η γιορτή για την επέτειο του Πολυτεχνείου. Οι μαθητές της Ε' και της ΣΤ' παρουσίασαν το Χρονικό των Τριών Ημερών του αγώνα των φοιτητών, το οποίο πλαισίωσαν με ποιήματα, ηχητικά και οπτικά ντοκουμέντα από την εποχή της δικτατορίας και από τα γεγονότα του Πολυτεχνείου, καθώς και από τραγούδια τα οποία τραγούδησε χορωδία αποτελούμενη από τα παιδιά της Δ', Ε' και ΣΤ' τάξης.

Τη γιορτή παρακολούθησαν όλοι οι μαθητές του Δημοτικού, μερικά από τα παιδιά του Νηπιαγωγείου αλλά και αρκετοί γονείς.

Μετά το τέλος της γιορτής παιδιά, δάσκαλοι και γονείς αφήσαμε λίγα λουλούδια στο ηρώο στη μνήμη των νεκρών του Πολυτεχνείου.

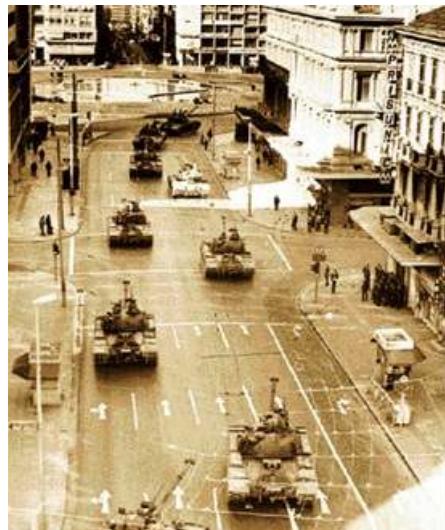
ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ

ΣΕΛ. 2 - 4: Πώς φτάσαμε στα γεγονότα του Πολυτεχνείου **ΣΕΛ. 5:** ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΑΣ: Νηπιαγωγείο **ΣΕΛ. 6:** Α' - Β' ΤΑΞΗ: Η γιορτή της 28^{ης} Οκτωβρίου - Β' ΤΑΞΗ: Παροιμίες για τους μήνες **ΣΕΛ. 8:** Γ' ΤΑΞΗ: Απειλούμενα είδη **ΣΕΛ. 10:** Δ' ΤΑΞΗ: Το νερό **ΣΕΛ. 12:** Ε' ΤΑΞΗ: Βαλκανική χερσόνησος - Ελλάδα **ΣΕΛ. 13 - 16:** ΣΤ' ΤΑΞΗ: Στα χρόνια της Κατοχής **ΣΕΛ. 17:** ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ: Η βασιλική του Αγίου Πέτρου **ΣΕΛ. 18:** ΜΥΘΟΙ ΣΤΑ ΠΟΝΤΙΑΚΑ: Ο πετεινόν και η κοσσάρα - Γιατί το λέμε; **ΣΕΛ. 19 - 20:** Διασκεδάστε μαθαίνοντας

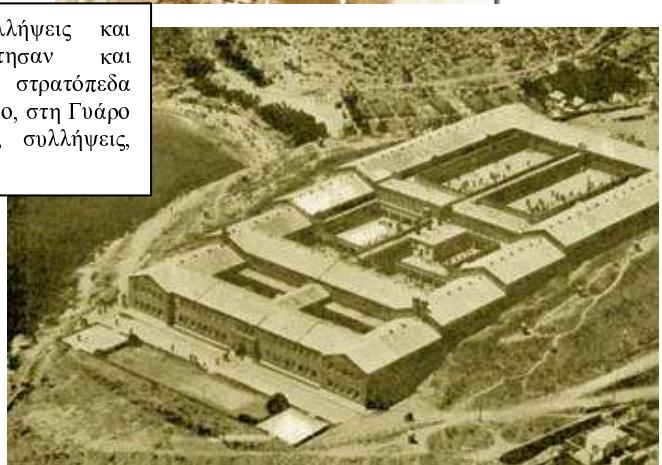
ΠΩΣ ΦΤΑΣΑΜΕ ΣΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ

Τα ξημερώματα της 21^{ης} Απριλίου 1967 ο γαλανός ουρανός της Ελλάδας σκιάστηκε με μαύρα σύννεφα σκλαβιάς.

Έκαναν μαζικές συλλήψεις και εκτοπίσεις, εγκατέστησαν και διατήρησαν ολόκληρα στρατόπεδα συγκέντρωσης (στη Λέρο, στη Γυάρο κλπ.), έκαναν διώξεις, συλλήψεις, δίκες και βασανιστήρια.

Στα πρώτα χρόνια της Χούντας η αντίδραση του λαού δεν ήταν συστηματική. Σιγά σιγά όμως ξεκίνησε μια συστηματική και συντονισμένη αντίδραση κατά του καθεστώτος.

Η εξέγερση στη Νομική σχολή το Φλεβάρη του 1973 έδειξε πως είχε σημάνει η αρχή του τέλους.

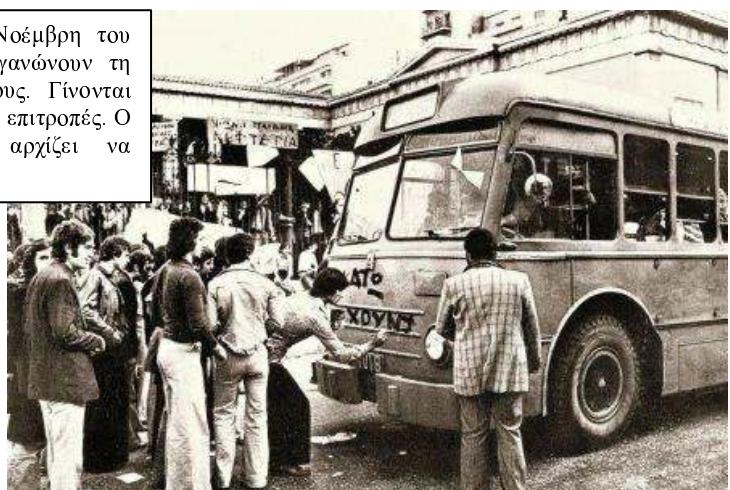
Οι ζώνες αποδρασίας του 1973 και της Χούντας σύγχυναν τις απάντηση των Παπαδόπουλων την επομένη περίοδο μετράνες αποτρέψαντας πράγματα χρόνια της δικτατορίας.

Τετάρτη 14 του Νοέμβρη του 1973. Αρχίζει η κατάληψη του Πολυτεχνείου. Το μεσημέρι η αστυνομία κυκλώνει το Πολυτεχνείο, ενώ οι φοιτητές ρίχνουν τα πρώτα συνθήματα.

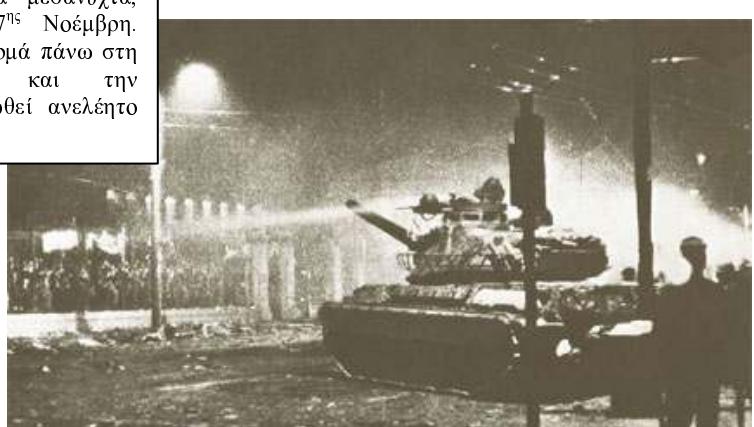
Πέμπτη 15 του Νοέμβρη του 1973. Οι φοιτητές οργανώνουν τη ζωή και τη δράση τους. Γίνονται συνελεύσεις, εκλέγονται επιτροπές. Ο πρώτος πολύγραφος αρχίζει να λειτουργεί.

Παρασκευή 16 του Νοέμβρη του 1973. Αρχίζει να λειτουργεί ο ραδιοφωνικός σταθμός των φοιτητών και η φωνή τους φτάνει σ' όλο τον κόσμο.

Είναι 2.56 μετά τα μεσάνυχτα, ξημερώματα της 17^η Νοέμβρη. Ένα από τα τανκς ορμά πάνω στη σιδερένια πόρτα και την κομματιάζει. Ακολουθεί ανελέητο ανθρωποκυνηγητό.

Οι νεκροί του τριημέρου, νέοι και παιδιά οι περισσότεροι, έφτασαν κατά τις επίσημες ανακοινώσεις τους 15. Άλλες όμως πληροφορίες τους ανεβάζουν σε πολύ περισσότερους.

Μπορεί η δικτατορία να μην έπεσε εκείνη την ίδια νύχτα της 17ης Νοεμβρίου 1973 όμως έκανε όλους να πιστέψουν πως το τέλος ήταν πολύ κοντά.

Αφού αιματοκύλησαν την Κύπρο, οι δικτάτορες αναγκάστηκαν να παραδώσουν την εξουσία στους πολιτικούς τον Ιούλιο του 1974.

Κάθε χρόνο τέτοια μέρα η μνήμη μας είναι στραμμένη στους νέοις που αγωνίστηκαν για την ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ και τη ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.

"Έχουμε δικαίωμα να μάθουμε τι απέγιναν".

**ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΟΥΣ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ**

Στα πλαίσια τους θεματικής ενότητας «Ηρθε το φθινόπωρο» περιηγηθήκαμε με τα παιδιά τους γειτονιές του σχολείου τους, για να παρατηρήσουμε τη φύση. Μαζέψαμε φύλλα κίτρινα ξερά,

χρυσάνθεμα, ρόδια σταφύλια και ελιές. Κάναμε χειροτεχνίες και μιλήσαμε για την ελιά και τα σταφύλια (τρύγος).

Την Παρασκευή 26 Οκτωβρίου κάναμε στο Νηπιαγωγείο τη γιορτή για την επέτειο τους 28^{ης} Οκτωβρίου 1940. Τα παιδιά παρουσίασαν το

θεατρικό έργο «Το έπος του '40» και τραγούδησαν τραγούδια σχετικά με την Εθνική Επέτειο.

Τα παιδιά του Νηπιαγωγείου παρουσιάζονται στο «Δέντρο τους τάξης τους»

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΛΗ
 ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΕΡΡΟ ΧΑΙ
 ΔΙΑ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ ΠΟΠΟΔΗΠΟΥΖ
 ΑΙΓΑΙΝΟΥ Σ ΣΛΑΪΚΟΥΣ
 ΗΛΙΑΣ ΑΡΓΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
 ΚΟΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΛΗ
 ΑΙΓΑΙΝΟΥ Σ
 ΙΑΙΑΝΟΥΑΣ ΦΑΝΤΙΚΙΩΝ
 ΚΕΝΩΤΟΛΙΝΘΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑ

**Α΄- Β΄ ΤΑΞΗ
Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ 28^{ΗΣ} ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ**

Την Παρασκευή 26 Οκτωβρίου έγινε στο σχολείο μας η καθιερωμένη γιορτή για την επέτειο της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940. Οι μαθητές και οι μαθήτριες της Α΄ και Β΄ τάξης παρουσίασαν το θεατρικό «Ναι στον αγώνα για την ελευθερία», ενώ απαγγέλθηκαν ποιήματα για τη σημαία και το ΟΧΙ από μαθητές και

μαθήτριες της Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξης. Τη γιορτή πλαισίωσε με τραγούδια χορωδία αποτελούμενη από τα παιδιά της Δ΄, της Ε΄ και της ΣΤ΄ τάξης.

Την ημέρα της 28^{ης} Οκτωβρίου δεν πραγματοποιήθηκε παρέλαση λόγω της έντονης κακοκαιρίας.

Β΄ ΤΑΞΗ

Στην ενότητα της Γλώσσας «Πάμε για ψώνια;» οι μαθητές έμαθαν τους 12 μήνες του χρόνου. Στη συνέχεια έφεραν παροιμίες για τους μήνες και διάφορες ονομασίες τους.

Γενάρης: Καλαντάρης, Πρωτάρης

- Άσπρος Γενάρης, νησιτικός ο μεροκαματιάρης.
- Του Γενάρη το φεγγάρι ήλιος της ημέρας μοιάζει.
- Χιόνι πέφτει το Γενάρη, χαρές θα 'ν' τον Αλωνάρη.
- Ο Γενάρης δε γεννά μήτε αβγά μήτε πουλιά, μόνο κρύο και νερά.

**Φεβρουάριος: Κλαδευτής (γιατί κλαδεύουμε),
Κουτσοφλέβαρος**

- Ο Φλεβάρης κι αν φλεβίζει, πάλι ή άνοιξη μυρίζει μα κι αν τύχη να θυμώσει, μες στα χιόνια θα μας χώσει.
- Ο Φλεβάρης φλέβες ανοίγει και πόρτες σφαλάει.
- Τον Φλεβάρη τον καλό ανοίγει η γης από το νερό.
- Ο Φλεβάρης με νερό, κουτσός μπαίνει στο χορό.

- Ο Φλεβάρης κι αν χιονίσει, πάλι άνοιξη θ' ανθίσει.
- Τα χιόνια του Φλεβάρη, βγάζουν τον Μάρτη παλικάρι.
- Αν δεν βγει ο Φλεβάρης δεν μπαίνει ο Μάρτης.

**Μάρτιος: Διπρόσωπος, Παλούκοκαύτης,
Φυτευτής (γιατί φυτεύουμε)**

- Το Μάρτη ξύλα φύλαγε, μην κάψεις τα παλούκια.
- Μάρτης είναι, χάδια κάνει, πότε κλαίει, πότε γελάει.
- Τσοπάνη μου την κάπα σου, το Μάρτη φύλαγέ την.
- Το Μάρτη φύλαε άχερα, μη χάσεις το ζευγάρι.
- Μάρτης γδάρτης και κακός παλούκοκαύτης.

Απρίλιος: Ανοιχτός, Γρίλλης (γκρινιάρης)

- Ο Απρίλης με τα λούλουδα κι ο Μάης με τα ρόδα.
- Απρίλης φέρνει την δροσιά, φέρνει και τα λουλούδια.
- Ο Απρίλης έχει τ' όνομα κι ο Μάης τα λουλούδια.
- Του Απρίλη η βροχή, κάθε στάλα και φλουρί.

**Μάιος: Καλομηνάς, Λουλουδένιος, Πράσινος
(γιατί πρασινίζει ο τόπος)**

- Ζήσε, Μάη μου, να φας τριφύλλι και τον Αύγουστο σταφύλι.
- Μάης άβρεχος, μούστος άμετρος.
- Μάης άβροχος, τρυγητός χαρούμενος.
- Ο Μάης ρίχνει την δροσιά κι ο Απρίλης τα λουλούδια.
- Ο Μάης φτιάχνει τα σπαρτά κι ο Μάης τα χαλάει.
- Όταν πρέπει δε βροντά και το Μάη δροσολογά.
- Στο κακορίζικο χωριό το Μάη ρίχνει το νερό.
- Το Μάη βάζει εργάτες κι ας είναι κι ακαμάτες. [δηλ. όσο κι αν τεμπελιάζουν, θα κάνουν δουλειά γιατί είναι οι μέρες μεγάλες]

**Ιούνιος: Θεριστής (γιατί θερίζουμε τα σπαρτά),
Ορνιαστής**

- Από την αρχή του θεριστή, του δρεπανιού μας η γιορτή.
- Από το θέρος ως τις ελιές, δεν απολείπουν οι δουλειές.
- Γενάρη πίνουν το κρασί, το Θεριστή το ξίδι. [δηλ. Το κρασί που μπαίνει στα βαρέλια τον Οκτώβρη, ωριμάζει το Γενάρη αλλά τον Ιούνιο έχει γίνει πια ξίδι]
- Το τραγούδι του Θεριστή, η χαρά του Αλωνιστή.
- Τον Ιούνιο αφήνουν το δρεπάνι και σπέρνουν το ρεπάνι.

Ιούλιος: Αλωνάρης (γιατί αλώνιζαν τα σιτάρια)

- Αλωνάρη με τ' αλώνια και με τα χρυσά πεπόνια.
- Την ημέρα τ' άγιο Λιός παίρνει ο καιρός αλλιώς.
- Τον Αλωνάρη δούλευε καλό χειμώνα να έχεις.
- Τον Αλωνάρη έβρεχε στον ποτισμένο τόπο.

Αύγουστος: Συκολόγος (γιατί φοριμάζουν τα σύκα), Δριμάρης

- Από Αύγουστο χειμώνα κι από Μάρτη καλοκαίρι.
- Αύγουστε καλέ μου μήνα, να 'σουν δυο φορές το χρόνο.
- Αύγουστε τραπεζοφόρε, να 'σουν τρεις βολές το χρόνο.
- Αύγουστος άβρεχτος, μούστος άμετρος.
- Μακάρι σαν τον Αύγουστο να 'ταν οι μήνες όλοι.
- Τ' Αυγούστου και του Γεναριού τα δυο χρυσά φεγγάρια.

Σεπτέμβριος: Τρυγητής (γιατί γίνεται ο τρύγος των σταφυλιών)

- Τον Σεπτέμβρη τα σταφύλια, τον Οκτώβρη τα κουδούνια.
- Του Σεπτέμβρη οι βροχές, πολλά καλά μας φέρνουν.
- Το Σεπτέμβρη με τον τρύγο ρέει το καλό κρασί.

**Οκτώβρης: Βροχάρης (γιατί αρχίζουν οι βροχές),
Σπαρτός**

- Οκτώβρη και δεν έσπειρες καρπό πολύ δεν παίρνεις.
- Οκτώβρη και δεν έσπειρες λίγο ψωμί θα πάρεις.
- Οκτώβρης βροχερός, Οκτώβρης καρπερός.
- Όποιος σπέρνει τον Οκτώβρη, έχει οκτώ σειρές στ' αλώνι.

Νοέμβρης: Μεσοσπορίτης (γιατί σε αρκετές περιοχές της πατρίδας μας βρίσκονται στο μέσο της σποράς), Παχνιστής, Χαμένος

- Νοέμβρης σαν θα έλθει τα γομάρια μέσα κλείνει.
- Όποιος σπέρνει τον Νοέμβρη ούτε σπόρο δεν Θα πάρει.
- Το Νοέμβρη και Δεκέμβρη φύτευε καταβολάδες.
- Νοέμβρη οργώματα κι ελιές, δεν απολείπουν οι δουλειές.

**Δεκέμβρης: Ασπρομηνάς, Γιορτινός,
Χριστουγεννιάτης (για τα Χριστούγεννα)**

- Δεκέμβρη μου, με πάγωσες και πώς να ξεπαγιάσω.
- Να 'ναι Χριστούγεννα στεγνά, τα Φώτα χιονισμένα, και τα Λαμπρά βρεχούμενα, αμπάρια γιομισμένα.
- Να 'ναι Χριστούγεννα στεγνά, τα Φώτα χιονισμένα, χαρά σ' εκείνο το γεωργό, πού 'χει πολλά σπαρμένα.
- Χειμωνιάτικη γέννα, καλοκαιρινή χαρά.

- Χιόνι του Δεκεμβρίου, χρυσάφι του καλοκαιριού.
Αμέλα, Ευτυχία, Ιωάννα, Κική, Κωνσταντίνα, Νικολέτα, Ράνια, Γιώργος, Ηλίας, Μάριος, Χρήστος,

Γ' ΤΑΞΗ ΑΠΕΙΔΟΥΜΕΝΑ ΕΙΔΗ

Στα πλαίσια του μαθήματος της Γλώσσας οι ομάδες της τάξης έψαξαν και έφεραν πληροφορίες για «Τα ζώα που απειλούνται με εξαφάνιση στην Ελλάδα».

Η πρώτη ομάδα, που αποτελείται από την Ανατολή Θεοδοσίου, τον Πολύκαρπο Σιδηρόπουλο και το Βασίλη Ανθόπουλο, ασχολήθηκε με τη **φώκια μονάχους – μονάχους**.

Η δεύτερη ομάδα, που αποτελείται από τη Βασιλική Τριγώνη, το Χρήστο Φωτίου και το Μάρκο Γκογκιτσασβίλη, ασχολήθηκε με το **λύκο**.

Η τρίτη ομάδα, που αποτελείται από τη Θεοδώρα Παπαδοπούλου, το Νίκο Μουχτάρη και το Γιώργο Αντωνιάδη, ασχολήθηκε με τη **χελώνα καρέτα – καρέτα**.

Η τέταρτη ομάδα, που αποτελείται από τη Δέσποινα Πουτακίδου, τον Ειρηναίο Φαντίδη και τον Κωνσταντίνο Φαντίδη, ασχολήθηκε με την **καφέ αρκούδα**.

Κάθε ομάδα παρουσίασε στην τάξη τις πληροφορίες και όλα τα παιδιά εναισθητοποιήθηκαν μαθαίνοντας για τα ζώα που απειλούνται στην Ελλάδα.

* * *

Η μεσογειακή φώκια μονάχους - μονάχους

Το μήκος των ενήλικων ζώων κυμαίνεται μεταξύ 2.0 – 2.4 μέτρα, ενώ το βάρος τους υπολογίζεται ότι φθάνει τα 200-300 κιλά. Η φώκια Μονάχους-Μονάχους είναι ένα από τα έξι περισσότερο απειλούμενα με εξαφάνιση θηλαστικά στον κόσμο. Παλαιότερα ζούσε σε ολόκληρη τη Μεσόγειο, τη Μαύρη Θάλασσα και

τις
βιορειοδυτικές
ακτές της
Αφρικής.
Σήμερα, 15
εκατομμύρια
χρόνια έπειτα
από την
εμφάνιση της
φώκιας στον

πλανήτη μας, υπολογίζεται ότι οι μεσογειακές φώκιες στις μέρες μας είναι 400 – 500 ζώα. Μέχρι το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο οι άνθρωποι κυνηγούσαν τη μεσογειακή φώκια για το δέρμα

της, με το οποίο έφτιαχναν παπούτσια και ζώνες, και για το λίπος της, με το οποίο έφτιαχναν σπαρματσέτα και σαπούνι. Στις μέρες μας το κυνήγι της έχει σταματήσει, αλλά η μεσογειακή φώκια απειλείται περισσότερο παρά ποτέ.

* * *

Οι λύκοι στην Ελλάδα

Ο ελληνικός πληθυσμός του λύκου

υπολογίζεται σε περίπου 700 άτομα. Οι περιοχές Κόζιακας και Αντιχάσια αποτελούν δύο από τις πιο σημαντικές περιοχές της κατανομής του λύκου στην Ελλάδα.

Μια μεγάλη ποικιλία οικοτόπων από πεδινές περιοχές μεσογειακού τύπου με αειθαλείς θαμνότοπους χρησιμοποιούνται για ελεύθερη βοσκή.

Το κυνήγι και η λαθροθηρία συνέβαλε στην εξαφάνιση ή μείωση των θηραμάτων του λύκου. Έτσι οι λύκοι προκαλούν ζημιές στον άνθρωπο (στην κτηνοτροφία).

* * *

Η χελώνα καρέτα – καρέτα

Στη μεσόγειο ζει η σαρκοφάγος χελώνα καρέτα – καρέτα. Έχει μεγάλο κεφάλι σε σχέση με το σώμα της και ζυγίζει πάνω από 200 κιλά. Κάθε χρόνο, από τον Ιούνιο έως τον Αύγουστο, όλες οι χελώνες του είδους αυτού συγκεντρώνονται στη Ζάκυνθο, για να γεννήσουν. Οι θηλυκές χελώνες βγαίνουν τη νύχτα, σκάβουν στην άμμο και αποθέτουν περίπου 120 αυγά η καθεμιά. Μετά 55 μέρες, τα αυγά εκκολάπτονται. Τα χελωνάκια παραμένουν για λίγες ακόμα μέρες στην άμμο και κατόπιν κατευθύνονται στο νερό.

Κίνδυνοι - Απειλές

Η χελώνα καρέτα-καρέτα θεωρείται είδος προς εξαφάνιση και προστατεύεται από τη Σύμβαση της Βέρνης, καθώς και από τη συνθήκη CITES για τον έλεγχο του εμπορίου ειδών απειλούμενων με εξαφάνιση. Πριν από 80 χρόνια, ο πληθυσμός της ξεπερνούσε τις 50.000. Σήμερα, με βία φθάνει τις 4.000 παγκοσμίως.

Η υποβάθμιση και η καταστροφή των βιότοπων όπου αναπαράγεται η καρέτα θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο την επιβίωση του είδους. Κύρια αιτία για την αλλοίωση του φυσικού χαρακτήρα των ακτών αποτελεί η άναρχη τουριστική ανάπτυξη, που συνεπάγεται δραματική συρρίκνωση των διαθέσιμων παραλιών ωτοκίας της χελώνας: Ο θόρυβος από τα ξενοδοχεία και τις ταβέρνες τρομάζει τις θηλυκές Caretta caretta, τα φώτα αποπροσανατολίζουν τους νεοσσούς, ενώ τα οχήματα, οι ομπρέλες για τον ήλιο και οι ξαπλώστρες συμπιέζουν την άμμο προκαλώντας σοβαρά προβλήματα στην ωτοκία και την εικόλαψη. Σημαντικές απειλές αποτελούν επίσης η χρήση μη επιλεκτικών αλιευτικών εργαλείων -κάθε χρόνο χιλιάδες θαλάσσιες χελώνες μπλέκονται τυχαία στα δίχτυα και τα παραγάδια και πνίγονται- και η ρύπανση από προϊόντα πετρελαίου, χημικές ουσίες και σκουπίδια. Ιδιαίτερο πρόβλημα αποτελούν οι πλαστικές σακούλες, αφού οι χελώνες τις τρώνε, νομίζοντας πως πρόκειται για τσούχτρες, με αποτέλεσμα να πεθαίνουν από ασφυξία. Τέλος, κάποιες χελώνες τραυματίζονται, μερικές φορές θανάσιμα, από ταχύπλοα σκάφη που πλέουν κοντά στις παραλίες ωτοκίας. Πάντως, με την εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων προστασίας, αυτή η τελευταία απειλή τείνει πλέον να μειωθεί σημαντικά.

* * *

Η καφέ αρκούδα

Το μεγαλύτερο χερσαίο θηλαστικό της Ευρώπης, ένα από τα τελευταία σύμβολα της άγριας ζωής, ένα είδος που απειλείται με οριστική εξαφάνιση είναι η καφετιά αρκούδα.

Στην Ελλάδα έως το 19ο αιώνα, η αρκούδα ζούσε ακόμη και στην Πελοπόννησο. Σήμερα έχει περιοριστεί κυρίως στη βόρεια Πίνδο και την κεντρική Ροδόπη. Ο πληθυσμός της υπολογίζεται σε 180 άτομα το λιγότερο και αποτελεί το νοτιότερο τμήμα του Βαλκανικού πληθυσμού αρκούδας που δεν ξεπερνά συνολικά τα 2.500-3.000 άτομα. Είναι ωστόσο από τους μεγαλύτερους στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η φυσική σύνδεση των πληθυσμών της καφέ αρκούδας στη Βαλκανική θα αυξήσει τις πιθανότητες επιβίωσης του είδους και στη χώρα μας.

Απειλές – Κίνδυνοι

Οι κυριότεροι κίνδυνοι για την αρκούδα είναι:

- Ο φόνος από τον άνθρωπο, είτε επειδή προκαλεί ζημιές σε κτηνοτροφικά ζώα, μελίσσια και καλλιέργειες είτε τυχαία κατά το κυνήγι ή σκόπιμα για σύλληψη των μικρών κ.λπ.

- Η καταστροφή των βιοτόπων της (δάση οξιάς, δρυός, ελάτου, σε υψόμετρο 800- 2.000 μ.). Οι πυρκαγιές, η διάνοιξη δρόμων, η κατασκευή φραγμάτων και τεχνικών έργων και η δημιουργία τουριστικών εγκαταστάσεων καταστρέφουν τους βιότοπους της αρκούδας,

προκαλώντας ενδάληση στο ζώο και περιορίζοντας τις κινήσεις του για αναπαραγωγή και ανεύρεση τροφής.

- Η διακοπή του χειμέριου λήθαργου λόγω ενόχλησης. Ο χειμέριος λήθαργος αν διακοπεί, δύσκολα ξαναρχίζει, οπότε δυσκολεύει την προσπάθεια επιβίωσης κατά τη δύσκολη λόγω έλλειψης τροφής, χειμερινή περίοδο. Επιπλέον,

τα μωρά της ζουν μόνο αν η μητέρα δεν φύγει από τη φωλιά.

- Η έλλειψη γνώσης και πληροφόρησης για τα παραπάνω προβλήματα, με αποτέλεσμα να

νιώθουν οι άνθρωποι την αρκούδα ως απειλή για την περιουσία και την ασφάλειά τους.

Δ' ΤΑΞΗ

Στα πλαίσια του μαθήματος της γλώσσας και με αφορμή την ενότητα << Ρώτα το νερό τι τρέχει>>, οι μαθητές της Δ' τάξης βρήκαν πληροφορίες για το νερό.

ΤΟ ΝΕΡΟ

Το νερό απαντάται και στις τρεις κοινές καταστάσεις της ύλης στη Γη: **στερεή** (πάγος, χιόνι), **υγρή** (νερό πηγών, ποταμών, θαλασσών) και **αέρια** ((υδρατμοί στην ατμόσφαιρα), ενώ συνήθως με μορφή πάγου υπάρχει και σε άλλους πλανήτες (και δορυφόρους) του ηλιακού συστήματος.

Είναι απαραίτητο σε όλες τις γνωστές μορφές ζωής στον πλανήτη μας.

Οι άνθρωποι και τα ζώα έχουν στο σώμα τους 55-78% νερό (κατά βάρος), ενώ φθάνει μέχρι και το 90% εκείνου των κυττάρων.

Πιο συγκεκριμένα, το 96,5% του νερού της Γης βρίσκεται στους ωκεανούς (και τις θάλασσες), 1,7% στα υπόλοιπα επιφανειακά νερά (λίμνες, ποτάμια, έλη, κ.τ.λ.), 1,7% στα παγοκαλύμματα και στις παγωμένες σπηλιές της Ανταρκτικής και της Γροιλανδίας, 0,001% ως υγρασία της ατμόσφαιρας και σε σύννεφα.

Μόνο το 2,5% του νερού της Γης είναι «γλυκό» και το 98,8% του πόσιμου νερού βρίσκεται στα παγοκαλύμματα και στα υπόγεια ύδατα. Λιγότερο από 0,3% του γλυκού νερού της Γης βρίσκεται σε ποτάμια, λίμνες και στην ατμόσφαιρα και ακόμη μικρότερο ποσοστό (0,003%) περιέχεται στα σώματα των βιολογικών οντων και σε ανθρώπινης παραγωγής προϊόντα.

Το νερό υπάρχει σ' όλους τους ζωντανούς οργανισμούς, ζωικούς και φυτικούς. Στις τροφές υπάρχει σε μεγάλο ποσοστό. Το γάλα π.χ. περιέχει 87%, οι πατάτες 78 %, τα αβγά 74 %, τα λαχανικά και τα φρούτα μέχρι 93 % νερό. Στο ανθρώπινο σώμα το νερό περιέχεται σε ποσότητα 70% και στο αίμα 90 %.

Χοτζόλι Στέλλα

* * *

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ

Ο κύκλος του νερού είναι γνωστός ως υδρολογικός κύκλος που ανακυκλώνεται. Πρώτα

ανεβαίνει στον ουρανό και μετά ξαναπέφτει στη γη.

Το νερό του πλανήτη αλλάζει συνεχώς φυσική κατάσταση, από τη στερεά μορφή των πάγων στην υγρή μορφή των ποταμών, λιμνών και της θάλασσας και την αέρια κατάσταση των υδρατμών.

Πιο συγκεκριμένα, λόγω της θέρμανσης και των ανέμων στην επιφάνεια της γης τα νερά της εξατμίζονται και μαζεύονται ως υδρατμοί δημιουργώντας τα σύννεφα. Οι υδρατμοί συμπυκνώνονται, υγροποιούνται και στη συνέχεια πέφτουν ως βροχή ή άλλες μορφές νερού, εμπλουτίζοντας έτσι τις αποθήκες νερού της γης, είτε είναι αυτές επιφανειακές, όπως οι θάλασσες και οι λίμνες, είτε είναι υπόγειες.

Ορφανίδον Άννα – Μαρία

* * *

Η ΒΡΟΧΗ

Είναι το νερό που πέφτει από την ατμόσφαιρα, όταν διαλύεται ένα σύννεφο. Ένα σύννεφο αποτελείται από πλήθος μικρές σταγόνες νερού που, όταν ο καιρός είναι ψυχρός κι αυτές γίνονται περισσότερες, τότε αρχίζουν να πέφτουν, σιγά – σιγά, προς τα κάτω.

Υπάρχουν τριών ειδών βροχές, ανάλογα με την ένταση που πέφτουν:

- Η βροχή από ψιχάλες, όταν εμφανίζεται με μορφή πολύ μικρών σταγόνων, αλλά με πυκνότητα σημαντική. Παρατηρείται στα παραθαλάσσια μέρη και στα ορεινά.

- Η βροχή η κανονική. Σχηματίζεται από σύννεφα που βρίσκονται αρκετά ψηλά και οι σταγόνες μας είναι μεγαλύτερες από της ψιχάλας και πέφτουν στη γη με μεγαλύτερη ταχύτητα.

- Τέλος υπάρχουν οι όμβροι ή μπόρες, όπως τις λέμε. Χαρακτηρίζονται από πολύ μεγάλες σταγόνες που πέφτουν ταχύτατα προς τα κάτω. Η βροχή αυτή διαρκεί πολύ λίγο.

Συνήθως έχουμε περισσότερες βροχές το φθινόπωρο και το χειμώνα.

Παπούτσης Γιώργος

* * *

ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΤΟΥ

Πρέπει να γίνει συνείδηση όλων ότι το νερό, το βασικό αυτό στοιχείο μας ζωής, είναι λιγοστό όχι μόνο σ' εμάς αλλά και σε πολλές άλλες χώρες του κόσμου και έχουμε ευθύνη και υποχρέωση να το διαχειρίζομαστε σωστά και να καταβάλλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια για εξοικονόμηση του.

Το νερό δεν πρέπει να θεωρείται ως δεδομένο. Η έλλειψη νερού είναι ένα από τα πιο κρίσιμα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα. Το νερό είναι ένα αγαθό που φαίνεται πως η φύση θα μας το δίνει όλο και σε λιγότερες ποσότητες, γι' αυτό επιβάλλεται να το χρησιμοποιούμε σωστά και να περιορίσουμε τη σπατάλη του.

Τα περιθώρια εξοικονόμησης νερού είναι πολλά και προτρέπεται το κοινό να ακολουθεί τις πιο κάτω υποδείξεις:

- Ελέγχουμε τακτικά την υδραυλική εγκατάσταση στο σπίτι για έγκαιρη διάγνωση τυχόν διαρροής και λαμβάνουμε τα αναγκαία μέτρα επιδιόρθωσης των βλαβών.
- Αντικαθιστούμε ένα παλιό καζανάκι με ένα καινούριο διπλής ροής.
- Φροντίζουμε να διορθώνουμε αμέσως τις βρύσες που στάζουν.
- Ποτέ γεμάτη μπανιέρα! Προτιμούμε το ντους, χωρίς ν' αφήνουμε το νερό να τρέχει άσκοπα, όταν σαπουνιζόμαστε. Μαζεύουμε σε κουβά το κρύο νερό μέχρις ότου έρθει το ζεστό.
- Βουρτσίζουμε τα δόντια μας πάντα με τη βρύση κλειστή, σ' όλη τη διάρκεια του βουρτσίσματος.
- Οταν ξυριζόμαστε, δεν αφήνουμε το νερό να τρέχει και χρησιμοποιούμε μικρή ποσότητα νερού σε κατάλληλο δοχείο.
- Χρησιμοποιούμε τα πλυντήρια ρούχων και πιάτων μόνο όταν είναι γεμάτα, επιλέγοντας πάντα οικονομικό πρόγραμμα.

- Ποτίζουμε τα λουλούδια και τα φυτά μας με ραντιστήρι νωρίς το πρωί ή αργά το απόγευμα που η εξάτμιση είναι περιορισμένη.
- Χρησιμοποιούμε σφουγγάρι και κουβά για το πλύσιμο του αυτοκινήτου και όχι λάστιχο.
- Το καθάρισμα των βεραντών κι άλλων εξωτερικών χώρων μπορεί να γίνει μ' ένα σκούπισμα και σφουγγάρισμα. Να αποφεύγουμε τη χρήση λάστιχου.
- Παιάνουμε πρωτοβουλία και τηλεφωνούμε αμέσως στις αρμόδιες αρχές για οποιαδήποτε διαρροή και απάλεια νερού στους δρόμους. Δεν περιμένουμε κάποιον άλλο να το κάνει.

Ανδρεάδης Ακής, Σισούρκα Ιωάννα

* * *

ΠΗΓΕΣ ΜΟΛΥΝΣΗΣ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ

Πηγές ρύπανσης νερού: Οι σπουδαιότερες πηγές ρύπανσης, οι οποίες επιβαρύνουν κατ' αρχήν τα επιφανειακά νερά και στη συνέχεια τους υπόγειους υδροφόρους ορίζοντες, μπορεί να ταξινομηθούν στις εξής κατηγορίες:

- Αστικά λύματα, τα οποία είναι τα ακάθαρτα νερά πόλεων και οικισμών που προέρχονται από τις κατοικίες και διάφορες άλλες δραστηριότητες και μεταφέρονται μέσω των υπονόμων και του δικτύου διοχέτευσης σε χώρους που είναι επιφανειακοί ή υπόγειοι.
- Βιομηχανικά υγρά απόβλητα, που μπορεί

να είναι παρόμοια με τα αστικά λύματα ή να περιέχουν και επικίνδυνα ή και τοξικά στοιχεία.

- Ρύπανση από πετρελαιοειδή.
- Γεωργικά υγρά απόβλητα, δηλαδή, τα νερά απορροής εντατικά καλλιεργούμενων εκτάσεων που μπορεί

- να περιέχουν λιπάσματα ή και φυτοφάρμακα.
- Κτηνοτροφικά υγρά απόβλητα, τα υγρά απόβλητα που προέρχονται από μεγάλες ή μικρότερες μονάδες εκτροφής ζώων.

Φαντίδης Αντώνης

* * *

ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΣΤΟΥΣ ΜΥΘΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Το νερό στο Χριστιανισμό

Το καθαρό και διάφανο νερό συνδέθηκε στενά με τη λατρεία του χριστιανισμού. Είναι ο αγιασμός που φυλάμε δίπλα στο εικονοστάσι. Με αυτό μας ραντίζει ο ιερέας στην αρχή κάθε μήνα, στην αρχή μας σχολικής χρονιάς και σε κάθε καινούριο ξεκίνημα στη ζωή μας.

Ακόμα είναι το νερό του Ιορδάνη, όπου βαπτίστηκε ο Χριστός από τον Ιωάννη το Βαπτιστή, αλλά και το νερό μας κολυμπήθρας, που ξεπλένει κάθε νέο χριστιανό από το προπατορικό αμάρτημα.

Στην ορθόδοξη εκκλησία, στη γιορτή των Φώτων, το νερό παίζει τον πρωταρχικό ρόλο στην τελετή αγιασμού των υδάτων που γίνεται σε όλους τους ναούς. Μας μετά την ταφή του νεκρού, όσοι παρευρίσκονται πλένουν τα χέρια μας σε ένδειξη εξαγνισμού.

Όταν το νερό κοιμάται

Σε μερικά μέρη της Ελλάδας πίστευαν ότι το νερό κοιμάται μια ώρα κάθε νύχτα, στα ποτάμια και στις βρύσες, μένοντας ακίνητο.

Όποιος θελήσει τότε να πιει, πρέπει να το ταράξει με το χέρι του, για να το ξυπνήσει, γιατί αλλιώς το νερό θυμώνει και μπορεί να του κάνει κακό.

Οι Νύμφες στην ελληνική μυθολογία

Οι Νύμφες, θεότητες των γλυκών νερών, ήταν κόρες του Δία. Συνήθως όμως θεωρούνταν κόρες του θεού – ποταμού της περιοχής. Κατοικούσαν κοντά στους ποταμούς αλλά και στα βουνά από όπου πηγάζουν ποταμοί.

Έτσι έχουμε τις Ορεστιάδες (Νύμφες των δασών), τις Ναιάδες (Νύμφες των ποταμών και των πηγών) και τις Αμαδρυάδες (Νύμφες των δέντρων). Οι Ναιάδες ζούσαν σε σπήλαια κοντά

Οι μαθητές της Ε΄ τάξης στα πλαίσια του μαθήματος της Γεωγραφίας συγκέντρωσαν πληροφορίες σχετικές με τη Βαλκανική χερσόνησο και την Ελλάδα.

Γιατί ονομάστηκε Βαλκανική η χερσόνησος

Τον Αίμο, την οροσειρά που δεσπόζει βόρεια της χερσονήσου, την εποχή της Τουρκοκρατίας τον

στις πηγές των ποταμών, αλλά και κάτω από αυτούς και τότε έπαιρναν το όνομα του ποταμού.

Ταφάνι Αλεξάνδρα

* * *

Ο ΝΕΡΟΥΛΑΣ

Το επάγγελμα του νερουλά ήταν η μεταφορά του πόσιμου νερού για οικιακή χρήση. Τον παλιό καιρό δεν υπήρχε δίκτυο ύδρευσης, όπως έχουμε σήμερα. Τα νοικοκυριά εξασφάλιζαν το νερό τους από τον νερουλά ο οποίος το μετέφερε από τις κεντρικές βρύσες με το γαϊδούρι του ή με άλλο τρόπο από γειτονιά σε γειτονιά.

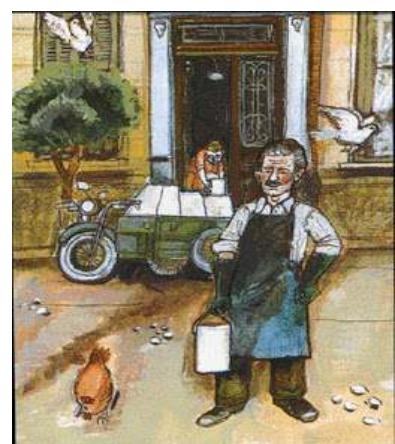
Το επάγγελμα του νερουλά ήταν κουραστικό και διαρκούσε από την άνοιξη μέχρι το φθινόπωρο. Ένας σπουδαίος νερουλάς ήταν και ο πρώτος Ολυμπιονίκης Σπύρος Λούης που κέρδισε το Μαραθώνιο δρόμο στους πρώτους Ολυμπιακούς αγώνες της Αθήνας.

Ταφάνι Αλεξάνδρα

* * *

Ο ΠΑΓΟΠΩΛΗΣ

Το επάγγελμα του παγοπώλη υπήρχε ως τη δεκαετία του 1960. Περνούσε από τις γειτονιές με το φορτηγό ή το τρίκυκλό του γεμάτο πάγο. Οι νοικοκυρές

έβγαιναν, για να πάρουν πάγο, ολόκληρη κολώνα ή μισή. Ο παγοπώλης φορούσε τα γάντια του, για να μην παγώνουν τα χέρια του, και με έναν γάντζο έπιανε τον πάγο, τον έκοβε και τον έδινε. Αυτές τον έβαζαν στο ψυγείο εκείνης της εποχής (που το έλεγαν παγωνιέρα). Εκεί διατηρούσαν τα τρόφιμά τους και είχαν και δροσερό νερό. Σήμερα δεν υπάρχει παγοπώλης γιατί όλοι έχουμε ηλεκτρικά ψυγεία στα οποία διατηρούμε τα τρόφιμά μας, έχουμε κρύο νερό και παγάκια.

Σισούρκα Ιωάννα

Ε΄ ΤΑΞΗ

ονόμαζαν «ΜΠΑΛΚΑΝ», που στη γλώσσα τους σημαίνει «δασωμένο βουνό».

Έτσι η χερσόνησος από χερσόνησος του Αίμου επικράτησε να λέγεται Βαλκανική χερσόνησος.

Ιωαννίδου Ελευθερία

* * *

Η Ελλάδα, το σταυροδόριμι των τριών ηπείρων

Η ελληνική θάλασσα δεν είναι τόπος που φαρεύουνε τόνους και σαρδέλες, είναι ο δρόμος των ανταλλαγών με τους άλλους ανθρώπους, το ταξίδι στη χώρα των μεγάλων καλλιτεχνικών έργων και των εκπληκτικών εφευρέσεων, το ταξίδι του σιταριού που βλασταίνει πυκνό στις απέραντες πεδιάδες, το χρυσού που κείτεται στη γη και μέσα στα ποτάμια, το ταξίδι στη χώρα των θαυμάτων με μόνη πυξίδα το νυχτερινό χάρτη των άστρων... Η Μεσόγειος είναι λίμνη Ελληνική με γνώριμους δρόμους. Οι πολιτείες αραδιασμένες ένα γύρο στις ακτές της μοιάζουν «σα βατράχια γύρω από ένα βάλτο», λέει ο Πλάτωνας...

Καραμπουγιούκης Κυριάκος

* * *

Αιγαίο: Η κοιτίδα του Ελληνισμού

Το Αιγαίο ενώνει δύο ηπείρους, την Ασία και την Ευρώπη. Ενώνει δύο θάλασσες, τον Εύξεινο Πόντο και τη Μεσόγειο. Επίσης βρίσκεται πολύ κοντά στους πρώτους ανατολικούς πολιτισμούς και στην Αφρική. Λόγω της θέσης του, το Αιγαίο έγινε χώρος συνάντησης του πολιτισμού της Ανατολής και του σύγχρονου πολιτισμού της Δύσης. Έτσι στο χώρο του διαμορφώθηκε ένας πολιτισμός που έχει στοιχεία και από τους δύο.

Ο ελληνικός πολιτισμός αναπτύχθηκε στα παράλια της Μικράς Ασίας και κατόπιν στην ηπειρωτική Ελλάδα. Είναι ένας πολιτισμός που πρώτα δημιούργησε αξίες, όπως αυτή του ανθρωπισμού (ο άνθρωπος ως άτομο), της δημοκρατίας (ο άνθρωπος ως πολίτης), του αθλητισμού (ο άνθρωπος ως λάτρης της σωματικής ομορφιάς), της επιστήμης (ο άνθρωπος ως ερευνητής) και της φιλοσοφίας (ο άνθρωπος ως στοχαστής).

Φαντίδης Χαράλαμπος

* * *

Τα άκρα της Ελλάδας

Το **Ορμένιο**, είναι το **βορειότερο** τμήμα του νομού Έβρου, το ακρότατο σημείο της χώρας μας στο βορά στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα.

Η **Γαύδος**, είναι το **νοτιότερο** άκρο του κράτους μας. Το νησί πρωτοκατοικήθηκε 5.000 χρόνια πριν. Σήμερα ζουν εκεί περίπου 50 άνθρωποι μόνο.

Η **Μεγίστη**, στο **ανατολικότερο** σημείο της Ελλάδας, λέγεται αλλιώς και Καστελόριζο. Απέχει από τις μικρασιατικές ακτές μόλις δύο χιλιόμετρα περίπου.

Οι **Οθωνοί** ή αλλιώς Φανοί, το μικρό νησάκι του νομού Κέρκυρας, είναι το **δυτικότερο** σημείο της

Ελλάδας. Οι κάτοικοί του είναι άριστοι ναυτικοί και ψαράδες.

Παρασκευαϊδον Αθανασία

* * *

Ένα ξεχωριστό ακτογραφικό στοιχείο: Η χερσόνησος του Αθω

«Μία από τις τρεις χερσονήσους της Χαλκιδικής είναι κι εκείνη του Αθω, που ξεχωρίζει ως προπύργιο του Χριστιανισμού και θεματοφύλακας της ορθόδοξης παράδοσής μας. Εκεί τα τόσα μοναστήρια, τα σπαρμένα στο «περιβόλι της Παναγιάς», διασφαλίζουν το άβατο και υπόσχονται στη Δέσποινα ότι θα είναι πάντα μοναδική γυναικά, που θα κάνει τον περίπατό της σ' εκείνα τα γαληνεμένα μονοπάτια και τις πράσινες πλαγιές...»

Ανθοπούλου Δήμητρα

* * *

Ιθαγένεια

Κάθε άνθρωπος από τη γέννησή του έχει το δικαίωμα να ανήκει στο λαό μιας χώρας. Αυτό το δικαίωμα ονομάζεται **ιθαγένεια**. Είναι πολύ σημαντικό να έχουμε ιθαγένεια, γιατί έτσι γινόμαστε **πολίτες** με δικαιώματα και με υποχρεώσεις.

Κάθε χώρα με τους νόμους της ορίζει ποιοι είναι πολίτες της. Την ελληνική ιθαγένεια την αποκτούμε με τη **γέννηση** από Έλληνα ή Ελληνίδα ή με την **πολιτογράφηση**.

Γιόκκα Ρενάτο

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

Στα πλαίσια της ενότητας «28^η Οκτωβρίου» του μαθήματος της γλώσσας οι μαθητές της ΣΤ' τάξης συγκέντρωσαν πληροφορίες για την Κατοχή και την πείνα και πήραν συνεντεύξεις από συγγενείς και γείτονες που έζησαν εκείνη την περίοδο, για να μάθουν πώς ήταν η ζωή στα χωριά τους στα χρόνια της Κατοχής.

ΣΤ' ΤΑΞΗ

Η ΠΕΙΝΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ

Στις 28 Οκτωβρίου 1940 η φασιστική τότε Ιταλία κήρυξε τον πόλεμο στην Ελλάδα. Επίσης το 1941 της επιτέθηκε και η σύμμαχος της Ιταλίας, η ναζιστική Γερμανία. Τελικά η Ελλάδα ηττήθηκε και καταλήφθηκε από τους Γερμανούς. Από τότε και μέχρι το φθινόπωρο του 1944 έχουμε λοιπόν την

περίοδο της Κατοχής, όπως τη λέμε μέχρι και σήμερα.

Ανάμεσα στα πολλά βάσανα που πέρασε ο ελληνικός λαός την περίοδο της Κατοχής, το πιο τρομερό ήταν η μεγάλη πείνα, από την οποία ειδικά τον πρώτο χρόνο (1941 – 1942) πέθαναν χιλιάδες άνθρωποι.

Οι κατακτητές λεηλατούσαν λοιπόν τη χώρα χωρίς να νοιάζονται αν θα κατάφερνε να επιζήσει ο ελληνικός λαός. Έπειτα μεγάλη φτώχεια γιατί έκλεισαν εργοστάσια και μαγαζιά και ο κόσμος έμεινε χωρίς δουλειά.

Αντίθετα, κάποιοι έγιναν πλούσιοι εκμεταλλευόμενοι τη δυστυχία των πολλών. Πολύς κόσμος λοιπόν οργανώθηκε σε συνεταιρισμούς και οργανώσεις, για να παλέψει για την επιβίωσή του και για να μην επαναληφθεί το κακό του πρώτου χειμώνα. Επίσης, πατριωτικές οργανώσεις, όπως η «Εθνική Αλληλεγγύη», διοργάνωναν συσσίτια και εράνους, για να βοηθήσουν τους φτωχότερους και τα ορφανά παιδιά. Τέλος, οι Άγγλοι και Γερμανοί συμφώνησαν να αφήνουν να περνάνε καράβια από ουδέτερες χώρες.

Φαντίδου Νεφέλη - Μαρία

* * *

Το 1941 οι άνθρωποι πεινούσαν πάρα πολύ. Όσοι είχαν διάφορα πράγματα τα αντάλλασσαν με αυτούς που είχαν λάδι ή σιτάρι, για να μπορέσουν να ζήσουν. Στις αγροτικές περιοχές δεν αντιμετώπισαν τόσο έντονα το πρόβλημα της πείνας σε σχέση με τις μεγάλες πόλεις όπου πέθαιναν καθημερινά από τη πείνα. Είχαν σιτάρι, φακές, φασόλια, κουκιά, κριθάρι, καλαμπόκι και ό,τι άλλο καλλιεργούσαν ανά περιοχή. Μάζευαν χόρτα στο κάμπο και μαζί με καλαμποκάλευρο έφτιαχναν πίτες.

Με το καλαμποκάλευρο επίσης έφτιαχναν ένα είδος ψωμιού που το περιέχυναν με πετιμέζι και το έτρωγαν σαν γλύκισμα, που το έλεγαν μπομπότα. Είχαν και τα ζώα από τα οποία έπαιρναν γάλα, αυγά,

και το κρέας τους. Χωριά πείνασαν αλλά δεν λιμοκτόνησαν. Μεγάλη βοήθεια ήταν το συσσίτιο που μοίραζε ο Ερυθρός, Σταυρός. Το φαγητό ήταν συνήθως όσπρια και πλιγούρι.

Παπουτσής Γιάννης

* * *

ΤΙ ΕΛΕΓΑΝ ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΙΝΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΣΣ

Ο Χέρμαν Γκαίρινγκ: «Δεν μπορούμε να μεριμνήσουμε υπερβολικά για τους Έλληνες που πεινούν. Αυτό είναι ένα κακό που θα πλήξει και πολλούς άλλους λαούς».

Γιοζεφ Γκαίμπελς: «Έλαβα μιαν αξιοθρήνητη αναφορά για την κατάσταση στην Ελλάδα. Εκεί η πείνα έχει καταστεί ενδημική νόσος. Στους δρόμους της Αθήνας οι άνθρωποι πεθαίνουν κατά χιλιάδες από εξάντληση, όλα αποτελούν συνέπεια του βάναυσου βρετανικού αποκλεισμού και μάλιστα εναντίον ενός λαού που επιπλαια θέλησε να βγάλει για λογαριασμό των Άγγλων τα κάστανα από την φωτιά. Αυτό είναι το ευχαριστώ του Λονδίνου».

Έρχαρτ Κάστνερ: «Εφτασα στο χείλος ενός τάφου που ήταν τόσο μακρύς και τόσο φαρδύς όσο μια σχολική αίθουσα... Στο πλάι φαίνονται οι αυλακιές από ένα κάρο. Προφανώς την ημέρα είχαν φέρει νεκρούς, για να τους κατεβάσουν απενθείας από το κάρο στον λάκκο, χωρίς φέρετρα, όπως γίνεται στον πόλεμο και σε περίοδο λοιμού. Αυτή την φορά, χειμώνας 41 – 42 ήταν η πείνα... Ο λάκκος ήταν ως τη μέση γεμάτος. Είχαν βάλει τους νεκρούς μέσα σαν τους καρπούς και η σοδειά ήταν καλή».

Σιδηρόπουλος Μανώλης

* * *

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ

ΕΡΩΤΗΣΗ: Τι τρώγατε στην διάρκεια της κατοχής;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Παλιά φυτεύαμε σιτάρι το οποίο το αλέθαμε στο μύλο και το κάναμε ψωμί και το τρώγαμε. Καμιά φορά σφάζαμε καμιά κοτούλα ή κανένα γουρουνάκι.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Τι δυσκολίες αντιμετωπίζατε εκείνη την εποχή;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Τότε υπήρχε πολύ σκλαβιά. Μία μέρα μας μάζεψαν όλους στην πλατεία και μας έσφαξαν όλα τα ζώα που είχαμε. Στο σχολείο πηγαίναμε με τσαρούχια. Βιβλία δεν είχαμε ούτε μολύβια. 3 χρόνια ήμουν στο ορφανοτροφείο της Έδεσσας. Κάθε μέρα πηγαίναμε με ένα ξύλο στο σχολείο, για να ανάψουμε τη σόμπα. Πολλοί πηγαίνανε νύχτα σχολείο. Τότε υπήρχε ένας δάσκαλος που δίδασκε από την πρώτη έως την έκτη τάξη και μια νηπιαγωγός. Στα διαλλείματα μας έβαζαν να ανοίγουμε τα θεμέλια. Όλοι οι άνθρωποι βοηθούσαν τότε και κάνανε αγγαρείες. Παλιά στο ποτάμι δεν υπήρχε αυτή η γερή γέφυρα. Τότε ήταν ξύλινες οι γέφυρες και ήταν πολύ επικίνδυνες, άσε που το ποτάμι ήταν συνέχεια γεμάτο. Σαν να λέμε ότι είχαμε περάσει δύσκολα χρόνια.

Παπαδόπουλος Γιώργος – Ραφαήλ

* * *

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΟΝ Κ. ΘΕΟΦΙΛΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πότε ξεκίνησε ο πόλεμος με τους Ιταλούς και τι έγινε σ' αυτόν;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Τον Οκτώβριο του 1940 οι καμπάνες χτύπησαν, για να μαθευτεί τι έγινε, και πήγαν οι Έλληνες στην Αλβανία, για να πολεμήσουν. Εκεί περίμεναν οι Ιταλοί και ο δικός μας στρατός τους κυνήγησε. Εδώ ο κόσμος δεν ήξερε τι θα πει πόλεμος.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ποιοι πήγαν στον πόλεμο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αυτοί που ήταν πολύτεκνοι δεν

πήγαν στον πόλεμο. Το 1941, στις 6 Απριλίου, ήρθαν οι Γερμανοί. Τότε ο στρατός μας υποχώρησε και γύρισε πίσω στην πατρίδα. Το 1943 ξεσηκώθηκε ο Ελληνικός λαός εναντίον των Γερμανών. Μετά από 6 μήνες τους κυνήγησε ο Ελληνικός Στρατός. Το 1944, τον Οκτώβριο, οι Γερμανοί οπισθοχώρησαν.

Παπαδόπουλος Βαγγέλης

* * *

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΟΝ κ. ΚΟΣΜΑ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟ

Για τα χρόνια της Κατοχής πήρα συνέντευξη από τον θείο μου κ. Κοσμά Σιδηρόπουλο που τότε ήταν μικρός και όσα μου διηγήθηκε τα άκουσε άλλους.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πόσο χρονών είστε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Είμαι 75 ετών.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πότε γεννηθήκατε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γεννήθηκα το 1937.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πώς ήταν η πείνα στα χρόνια της Κατοχής;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Τα χρόνια της Κατοχής ήταν πολύ δύσκολα, διότι τα περισσότερα μωράκια τρέφονταν με ζάχαρη και ψωμί. Οι μεγάλοι όλο και κάτι βρίσκανε να φάνε.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πότε ήρθαν στο χωριό οι Γερμανοί;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οι Γερμανοί ξεκίνησαν πρώτα από τα ελληνοβουλγαρικά σύνορα και συγκεκριμένα από το βουνό Μπέλες. Μετά πήραν ολόκληρη την Ελλάδα, όπως τις Σέρρες, τη Δράμα, την Καβάλα και μετά, αφού εξαπλώθηκαν, πήγαν στην Θεσσαλονίκη. Μετά βγήκαν στα βουνά οι Αντάρτες. Οι Γερμανοί, μόλις τους κατάλαβαν, άρχισαν να τους κυνηγάνε.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πώς συμπεριφέρθηκαν οι Γερμανοί στους χωριανούς;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Μπορώ να πω ότι μας συμπεριφέρθηκαν αρκετά καλά.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Συνέβησαν κάποια περιστατικά με τους Γερμανούς;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Στα δικά μας μέρη δεν συνέβη κανένα περιστατικό.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πολέμησαν κάποιοι γνωστοί σας στον πόλεμο του 1940;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ο πατέρας μου πήγε να πολεμήσει τη χρονιά που οι Γερμανοί ήταν στην Ελλάδα. Οι Γερμανοί είδαν ότι ο πατέρας μου πολεμάει και γι' αυτό οι Αντάρτες ήρθαν στο σπίτι μου και πήρανε μαζί τους τη μητέρα μου, την κ. Πελαγία Σιδηροπούλου, που έχει φύγει από τη ζωή, και τις δύο αδελφές μου, την κ. Παρθένα Σιδηροπούλου που είναι στη ζωή, και την Ρεβέκα Σιδηροπούλου, που έχει φύγει από τη ζωή. Επίσης στον πόλεμο του 1940 του κ. Αναστάσιο Φοδούλη του κόπηκε το αριστερό πόδι, ο κ. Ιωάννης Κελεσίδης έπαθε κρυοπαγήματα στο πόδι του και σκοτώθηκε ο Γεώργιος Σιάρρης.

Σιδηροπούλου Ελισάβετ

* * *

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΠΠΟΥ ΜΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πότε ήρθαν οι Γερμανοί στο χωριό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οι Γερμανοί ήρθαν στο χωριό το 1941.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πώς συμπεριφέρθηκαν στους κατοίκους;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οι Γερμανοί είχαν επιτάξει τα σπίτια, είχαν πάρει τα ζώα και τα σιτάρια από τις αποθήκες. Φοβόμασταν να κυκλοφορήσουμε, γιατί, αν μας συναντούσαν οι Γερμανοί, μας περνούσαν για αντάρτες.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Συνέβησαν κάποια περιστατικά με τους χωριανούς;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οι Γερμανοί έκαψαν την κοινότητα, έκαψαν το σπίτι του Δημήτρη Πουτακίδη και έγινε μια συμπλοκή με τους Γερμανούς. Το δικό μας το σπίτι το είχαν επιτάξει οι Γερμανοί και εμείς πήγαμε με την μητέρα μου και τα αδέρφια μου στο σπίτι ενός γείτονα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Αντιμετώπισε το χωριό το πρόβλημα της πείνας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δεν αντιμετώπισε ιδιαίτερα μεγάλο πρόβλημα. Λίγες οικογένειες αντιμετώπισαν το πρόβλημα της πείνας και της επιβίωσης.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πώς κατάφεραν να το ξεπεράσουν;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οι χωριανοί βοηθούσαν ο ένας τον άλλον. Πουλούσαν ζώα, κάρο, για να αγοράσουν σιτάρι και ό,τι άλλο τους ήταν απαραίτητο.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πολέμησαν κάποιοι από το χωριό στον πόλεμο; Σκοτώθηκε κανείς;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Στο χωριό υπήρχαν 15 αντιστασιακοί. Ο πατέρας μου Κων/νος Θεοδοσίου πήρε μέρος στον αντιστασιακό αγώνα και

τραυματίστηκε. Σκοτώθηκαν όμως ο θείος μου Ματθαίος Θεοδοσίου και ο Ταρπάνης Δημήτρης.

Παπαθεοδώρου Απόστολος

* * *

**ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΓΙΑΓΙΑ ΜΟΥ
ΠΟΥΡΣΑΝΙΔΟΥ ΑΝΑΤΟΛΗ**

Μια συνέντευξη από την προγιαγιά μου Πουρσανίδου Ανατολή που έζησε στα χρόνια της Κατοχής στην Πετριά

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πότε γεννηθήκατε και πόσο χρονών ήσασταν στον πόλεμο του '40;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γεννήθηκα το 1927 και ήμουν 13 χρονών, όταν έγινε ο πόλεμος του '40.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Λειτουργούσαν το σχολείο και η εικλησιά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όχι. Ο κόσμος φοβόταν να βγει από τα σπίτια του και επικρατούσε Γερμανική κατοχή.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Σκότωσαν οι Γερμανοί κόσμο και αν ναι ξέρετε κάποιους;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οι Γερμανοί σκότωσαν πάρα πολύ κόσμο, τρεις από τους οποίους ήταν ο γραμματέας, ο κουρέας και ο γιος του παπά.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Θυμάστε κάποια περιστατικά που συνέβησαν στα χρόνια της Κατοχής;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ναι, βεβαίως, αρκετά!

ΕΡΩΤΗΣΗ: Μπορείτε να μας διηγηθείτε μερικά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Εεε, θυμάμαι μια μέρα που μάζεψαν στο προαύλιο της εκκλησίας 30 άντρες και, ενώ οι Γερμανοί ήταν έτοιμοι να τους εκτελέσουν, ο πρόεδρος του χωριού τους έταξε κότες, αυγά, γάλα, κρασί κ.ά. αγαθά. Επίσης άλλη μια περίπτωση ανατριχιαστική είναι ότι μια μέρα μπήκαν οι Γερμανοί σε ένα σπίτι ζητώντας κρασί και, επειδή δεν είχαν να τους δώσουν, πήραν τη γυναίκα του σπιτιού, την κακοποίησαν, και για να την βασανίσουν περισσότερο, της έκοψαν όλο της το σώμα σε μικρά κομματάκια.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Υπήρχαν άνθρωποι που βοηθούσαν τους Γερμανούς;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ναι, ήταν οι λεγόμενοι «ΧΑΦΙΕΔΕΣ» και μετά την Κατοχή εκτελέστηκαν από τους Αντιστασιακούς.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Αντιμετώπισε το χωριό το πρόβλημα της πείνας, το ξεπέρασε και, αν ναι, με ποιον τρόπο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ναι, αλλά όχι και πολύ, γιατί εδώ στα χωριά ο καθένας κατάφερνε να έχει το μικρό κηπάκι του και κάνα δυο τρεις κοτούλες.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πώς επιβίωναν οι άνθρωποι τότε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Εξαρτάται. Αν οι Γερμανοί εισέβαλαν σε κανένα σπίτι, τους έδιναν ό,τι αγαθό είχαν, για να μην τους κάνουν κάποιο κακό.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πήρατε μέρος στον πόλεμο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όχι ακριβώς, γιατί εγώ ήμουν η μικρότερη από τους υπόλοιπους 9 μέσα στο σπίτι και γι' αυτό εγώ μόνο βοηθούσα, όταν η μάνα μου πήγαινε ρούχα, πλεκτά, φαΐ και αλλά στον πατέρα μου και στους 2 αδελφούς μου που εκείνοι δεν ζουν αλλά πήραν μέρος στον πόλεμο.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πώς νιώσατε όταν οι Ιταλοί και οι Γερμανοί έφυγαν από την Ελλάδα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ενιωσα χαρά και ανακούφιση γιατί είχε τελειώσει και η Κατοχή που ήταν η πιο δύσκολη περίοδος της ζωής μου!!!

Σεμερτσίδου Ευθυμία

* * *

**ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΠΟ ΤΗΝ Κ. ΑΝΤΙΓΟΝΗ
ΠΟΥΛΑΣΙΧΙΔΟΥ**

Συνέντευξη από την κυρία Αντιγόνη Πουλασιχίδου που ζούσε στα χρόνια της Κατοχής στην Κουμαριά, ένα χωριό της Βέροιας.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πότε ήρθαν οι Γερμανοί στην Κουμαριά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Οι Γερμανοί ήρθαν στη Κουμαριά το '41.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πώς σας συμπεριφέρθηκαν;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όταν ήρθαν στο χωριό οι Γερμανοί, δεν μας πείραξαν. Ζητούσαν μόνο φαγητό. Οι Παοτσίδες έμπαιναν μέσα στα σπίτια και τα έκλεβαν. Οι Γερμανοί στο Μεσόβουνο, σ' ένα διπλανό χωριό, μάζεψαν σε μια αυλή όλους τους κατοίκους και, μετά, χώρισαν τα παιδιά και τις γυναίκες από τους άντρες και τους άντρες τους εκτέλεσαν.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Συνέβησαν άλλα περιστατικά στο χωριό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ένας Έλληνας έδειχνε το δρόμο, για να προχωρήσουν οι Γερμανοί και πάτησε μια νάρκη και πέθανε, γιατί το μέρος εκείνο ήταν γεμάτο νάρκες. Κάποιος άλλος πάλι, ενώ οι Γερμανοί ψάχνανε να βρούντε τους αντάρτες, τους είπε ότι οι αντάρτες είναι στη Κουμαριά. Την άλλη μέρα κάποιοι Έλληνες τον σκότωσαν. Μια άλλη περίπτωση είναι, όταν κάποιοι Έλληνες ανατινάξανε την γέφυρα της Πετριάς πάνω από την οποία περνούσε ένα γερμανικό τρένο. Στην περίπτωση εκείνη οι Γερμανοί κάνανε αντίποινα στην Πετριά. Κάποια άλλη φορά πάλι, ήρθαν οι Γερμανοί και κυνηγούσαν έναν αντάρτη Εγγλέζο. Τον είχαν τραυματίσει στο πόδι κι εγώ τον πήρα και τον έκρυψα στον αχυρώνα. Όταν ήρθαν οι Γερμανοί, με ρώτησαν που είναι ο «παρτιζάν» κι εγώ απάντησα πως δεν ήξερα τίποτα. Όταν αυτοί έφυγαν, του έδωσα φαγητό, του έδεσα το πόδι και του είπα να φύγει πριν ξαναέρθουν οι Γερμανοί.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Αντιμετώπισε το χωριό το πρόβλημα της πείνας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το χωριό αντιμετώπισε μεγάλο πρόβλημα πείνας. Όλες οι αποθήκες τροφίμων είχαν αδειάσει και μικροί και μεγάλοι πεινούσαν.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πώς καταφέρατε να το ξεπεράσετε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ο ένας βοηθούσε τον άλλο όσο μπορούσε. Τα βασικά είδη διατροφής μας ήταν το ψωμί, τα χόρτα και τα φρούτα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Σκοτώθηκαν στον πόλεμο του '40 και στην Κατοχή;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Σκοτώθηκαν περίπου 200 άτομα.

Παπαδόπουλος Ελευθέριος

ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΝΩΡΩΠΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

Η Βασιλική του Αγίου Πέτρου βρίσκεται στο Βατικανό και είναι χτισμένη πάνω από το σημείο ταφής του Αποστόλου Πέτρου. Έχει μήκος 211,5 μέτρα, ύψος 132,5 μέτρα και το εμβαδό της 15.160 τ. μ. Μπορεί να χωρέσει 60.000 άτομα ενώ με την συνολική έκταση ολόκληρου του αρχιτεκτονικού συγκροτήματος αποτελεί και μία από τις μεγαλύτερες εκκλησίες του κόσμου.

Η νεκρόπολη του Βατικανού

Τον 1ο αιώνα μετά Χριστόν ο λόφος πάνω στον οποίον είναι χτισμένο σήμερα το Βατικανό βρισκόταν έξω από την αρχαία Ρώμη, στην αντίπερα όχθη του Τίβερη ποταμού. Ο αυτοκράτορας Καλιγούλας έστησε εκεί ένα ιπποδρόμιο. Αργότερα, στα χρόνια του αυτοκράτορα Νέρωνα χτίστηκε και μία γέφυρα που συνέδεε τον λόφο του Βατικανού με την απέναντι όχθη του Τίβερη. Σύμφωνα με μαρτυρίες το 64 μ. Χ. ο Απόστολος Πέτρος σταυρώθηκε με το κεφάλι προς τα κάτω στην κορυφή του λόφου του Βατικανού.

Η βασιλική του Κωνσταντίνου

Αρχές του 4ου αιώνα, και πιο συγκεκριμένα το 324 μ.Χ. ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Α' ο Μέγας έχτισε πάνω σε ένα πολύ μικρό μνημείο στο σημείο μαρτυρίου του Απόστολου Πέτρου μία αρκετά μεγάλη, πεντάκλιτη βασιλική. Στους επόμενους αιώνες η βασιλική υπέστη αρκετές ζημιές λόγω των συνθηκών της εποχής, και των πολλαπλών λεηλασιών. Παρόλα αυτά όμως οι Πάπες φρόντιζαν να γίνονται συχνά ανακαινίσεις.

Η ανέγερση της νέας βασιλικής

Ο Πάπας Ιούλιος Β' αποφάσισε πως η σχεδόν 1.200 ετών βασιλική του Κωνσταντίνου δεν αποτελούσε κατάλληλο μέρος ταφής για τον ίδιο, και έτσι έγιναν διαπραγματεύσεις για μια επέκταση της βασιλικής. Επειδή όμως σε πολλά σημεία ήταν ετοιμόρροπη, αποφασίστηκε να αρχίσει μία μνημειακή ανέγερση μιας νέας πολύ μεγαλύτερης βασιλικής. Στις 18 Απριλίου 1506 ξεκίνησε η ανέγερση της μεγαλοπρεπούς βασιλικής, η οποία ολοκληρώθηκε το 1614 από τον Πάπα Παύλο Ε'. Για τη χρηματοδότηση αυτού του τεράστιου επιχειρήματος επιβλήθηκε πολύ βαριά φορολογία στους πιστούς, ενώ και η πώληση συγχωροχαρτών ειδικά στην Γερμανία τον 16ο αιώνα συνέβαλλε αποφασιστικά στην κάλυψη των υπέρογκων εξόδων.

Το πρώτο αρχιτεκτονικό σχέδιο της νέας βασιλικής προέρχεται από τον αρχιτέκτονα Μπραμάντε, ο οποίος ήταν ως το 1514 εργολάβος του φιλόδοξου αυτού επιχειρήματος. Από το 1515 ως το 1546 η διεύθυνση του σχεδίου άλλαξε συχνά χέρια, ενώ στους κυριότερους καθοδηγητές της

ανέγερσης ανήκε και ο Ραφαήλ. Δεν είχε αποφασιστεί ακόμη η τελική μορφή, ενώ οι γνώμες διίσταντο σχετικά με την χρήση λατινικού ή ελληνικού σταυρού για την μορφή της βασιλικής. Το 1547 την διεύθυνση του εγχειρήματος ανέλαβε ο Μιχαήλ Αγγελος, ο οποίος σχεδίασε και τον τεράστιο τρούλο της βασιλικής, ο οποίος βρίσκεται ακριβώς πάνω από το σημείο που μαρτύρησε ο Απόστολος Πέτρος.

Στο χρονικό διάστημα από το 1607 ως το 1614 η βασιλική άρχισε να τελειοποιείται, ενώ ολοκληρώθηκε και το χτίσιμο της πρόσοψης σε ρυθμό μπαρόκ. Στις 18 Νοεμβρίου 1626 εγκαινιάστηκε πανηγυρικά η μεγαλοπρεπής βασιλική.

Η πλατεία του Αγίου Πέτρου

Ακριβώς μπροστά από την επιβλητική πρόσοψη της βασιλικής, απλώνεται η πλατεία του Αγίου Πέτρου, η οποία πλαισιώνεται από τους δύο ημικυκλικούς βραχίονες της βασιλικής. Τη δημιουργία της την οφείλουμε στον Ιταλό αρχιτέκτονα και γλύπτη Μπερνίνι. Η κατασκευή της ξεκίνησε το 1655 και ολοκληρώθηκε το 1667. Έχει μέγιστο πλάτος 240 μέτρων, ενώ το μέγιστο μήκος της φτάνει τα 340 μέτρα. Οι ελλειπτικές κιονοστοιχίες που πλαισιώνουν την πλατεία αποτελούνται από συνολικά 284 κίονες σε δωρικό ρυθμό, ο καθένας 15 μέτρα ψηλός.

Στο κέντρο της πλατείας ορθώνεται ένας 25 μέτρα ψηλός οβελίσκος, που προέρχεται από το τσίρκο του Νέρωνα, στο οποίο μαρτύρησε ο Απόστολος Πέτρος. Λέγεται ότι στη βάση του οβελίσκου υπάρχει στάχτη του Καίσαρα, ενώ στην κορυφή του λέγεται ότι βρίσκονται κομμάτια από τον Τίμιο Σταυρό. Ο οβελίσκος ζυγίζει 322 τόνους.

ΜΥΘΟΙ ΣΤΑ ΠΟΝΤΙΑΚΑ**Ο ΠΕΤΕΙΝΟΝ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΣΣΑΡΑ**

Έναν ημέραν ο πετεινόν είπεν τα κοσσάρας:

- Πάμε βόσκουμες και λάσκουμες ολίγον.

Είπαν ατόν και τα κοσσάρας:

- Εμείς φογούμες να εβγαίνωμε οξουκές 'ς σα χορτάρε.

- Όντας είμαι εγώ με τ' εσάς, είπεν ο πετεινός, ξάι μη φογούστουν.

Επήραν θάρρος τα κοσσάρας κ' εξέβαν με τον πετεινόν.

Αναχάπαρα έφανθεν 'ς σον ουρανόν είνας τσαϊλάγος. Όνταν είδεν ατόν ο πετεινόν, εσέγκεν κα το κεφάλ κ' έφυεν. Τα κοσσάρας σίτε έτρεχαν αποπίσ ατ', έλεγαν ατόν:

- Κ' εντρέπεσαι και φεύς; Γιατί εκόμπωσές μας κ' επήρες μας κ' εξεβές 'ς σο λασίον;

Είπεν ατότε ο πετεινόν:

- Εγώ όνταν έμνε μικρός εχπάραξε με μίαν ο τσαϊλάγον κ' απατότες κιαν φογούμ' ατον!

ΛΕΞΙΔΟΓΙΟ

λάσκουμες = κάνουμε βόλτα, από το λάσκουμε, αρχαίο αλάομαι

κοσσάρα = κότα, αρχαία κόσσα, θηληκό του κόττος (πετεινός)

οξωκά = έξω

'ς σα = στα

Από το βιβλίο «Ανέκδοτα και μύθοι στην ποντιακή διάλεκτο» του Παύλου Δ. Παλαιολόγου
Παπαδόπουλος Γιώργος – Ραφαήλ, Φαντίδης Ιωακείμ (ΣΤ' Τάξη)

ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΛΕΜΕ:**«Φιρί – Φιρί το πάει»**

Η τουρκική φράση firil firil σημαίνει κυκλικά, γύρω – γύρω. Εμείς λέμε φιρί – φιρί, για να δηλώσουμε την επιμονή στην πραγμάτωση στόχου με την ταυτόχρονη χρησιμοποίηση διαφόρων μεθόδων που θα οδηγήσουν στην επίτευξή του. Δημιουργήθηκαν έτσι διάφορες φράσεις του τύπου «φιρί φιρί το πάει για καβγά», «φιρί φιρί πας για να σε δείρω» με την έννοια ότι, προβαίνοντας κανείς σε συγκεκριμένες ενέργειες, δημιουργεί σκόπιμα τις προϋποθέσεις για πρόκληση διαπληκτισμού.

* * *

«Μονσίτσα»

Η λέξη κατά μία εκδοχή προέρχεται από το υποκοριστικό της αντίστοιχης ιταλικής τυμο (= μικρό φτερωτό έντομο που αναπτύσσεται σε βαρέλια από μαύρο μούστο, σε σάπια κρέατα ή λαχανικά καθώς και σε σκουπίδια) ή κατ' άλλους από το σλαβικό υποκοριστικό της λέξης τυμha (μύγα – μυγούλα) που παραπέμπει στη γνωστή μας σκνίπα. Γι' αυτό και η φράση «θα πιάσεις μουσίτσες» είναι δηλωτική ρυπαρού περιβάλλοντος, που, αν δεν καθαριστεί, υπάρχει κίνδυνος να αναπτυχθούν τέτοια

(Από το βιβλίο της Γιολάντας Τσορώνη – Γεωργιάδη «Γιατί το λέμε έτσι...»)

Παπαθεοδώρου Απόστολος, Σιδηροπούλου Ελισάβετ (ΣΤ' Τάξη)

ξάι = καθόλου

αναχάπαρα = ξαφνικά(ανά + χαπάριν)

εφάνθεν = φάνηκε, από το φαίνομαι, αρχαίο φαίνομαι

τσαϊλάγος = γεράκι

εσέγκεν = έβαλε, άπο το αρχαίο εσήνεγκα

εξέβες = βγήκες, από το εβγαίνω, αρχαίο εκβάινω

λασίον = περίπατο, από το λάσκομαι

εχπάραξε με = με τρόμαξε, από το αχπαράξω

Ο ΠΕΤΕΙΝΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΤΕΣ

Μια μέρα ο πετεινός είπε στις κότες:

- Πάμε να βοσκήσουμε και να κάνουμε λίγη βόλτα.

Οι κότες του είπαν τότε:

- Εμείς φοβόμαστε να βγούμε έξω στα χόρτα.

- Όταν είμαι εγώ, είπε ο πετεινός, μη φοβάστε καθόλου.

Πήραν τότε θάρρος οι κότες και βγήκαν έξω με τον πετείνο. Ξαφνικά φάνηκε στον ουρανό ένα γεράκι. Όταν το είδε ο πετεινός, κατέβασε το κεφάλι του κ' έφυγε. Οι κότες έτρεχαν από πίσω του και του έλεγαν:

- Δεν ντρέπεσαι και φεύγεις; Γιατί μας κορόιδεψες και μας έβγαλες βόλτα;

- Εγώ όταν ήμουν μικρός με τρόμαξε το γεράκι και από τότε πάντα το φοβάμαι!

«Κατίνα»

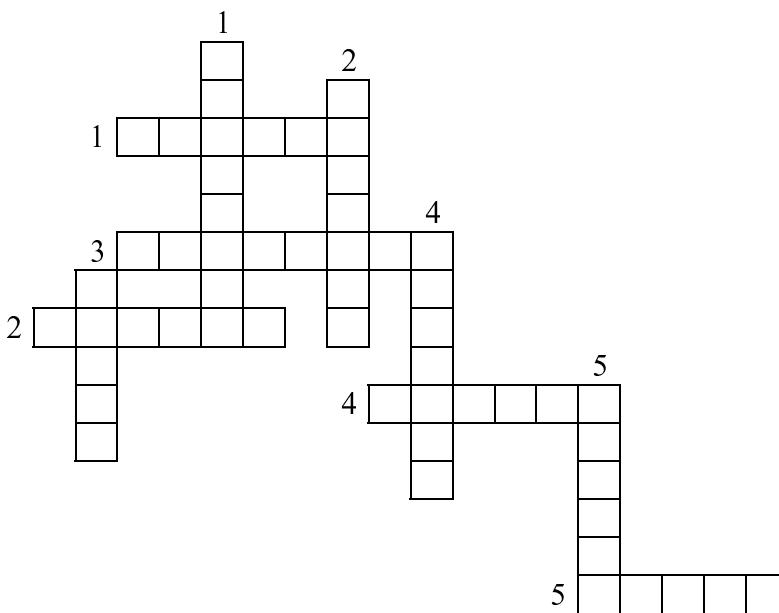
Λαϊκή ονομασία κάθε μικροπρεπούς ανθρώπου, η συμπεριφορά του οποίου χαρακτηρίζεται όχι μόνο από έλλειψη διακριτικότητας, καλών τρόπων και καλαισθησίας, αλλά και από διάθεση κουτσομπολιού και κακολογίας. Η προέλευση της λέξης είναι αβέβαιη, καθώς, όμως αναφέρεται (Γ. Μπαμπινιώτης, Λεξικό Νέας Ελληνικής Γλώσσας 2006), πιθανώς έλκει την καταγωγή της από την πεπαλαιωμένη σημασία της γαλλικής λέξης Catin (= πόρνη, πρόστυχη γυναίκα), υποκοριστικό του ονόματος Catherine (= Κατερίνα). Η σύνδεση υποκοριστικών, συνήθως κυρίων ονομάτων, με αρνητικά στοιχεία του ανθρώπινου χαρακτήρα, παρατηρείται σε πολλές γλώσσες. Στη γαλλική το κύριο όνομα Jacques συνδέεται εννοιολογικά με το jacques, για να δηλώσει τον απλοϊκό άνθρωπο, το χωριάτη.

ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΤΕ ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ
ΒΡΕΙΤΕ ΤΑ 15 ΦΡΟΥΤΑ

Π	Α	Χ	Λ	Α	Δ	Ι	Χ	Ε	Φ	Ω	Υ
Ν	Μ	Ν	Μ	Ο	Π	Π	Ρ	Λ	Σ	Τ	Φ
Φ	Γ	Ρ	Λ	Δ	Δ	Τ	Λ	Ω	Τ	Ο	Σ
Ρ	Ξ	Ζ	Μ	Η	Λ	Ο	Η	Ζ	Ε	Δ	Γ
Α	Α	Ξ	Π	Κ	Ι	Θ	Β	Υ	Τ	Β	Α
Ο	Δ	Κ	Α	Ν	Α	Ν	Α	Σ	Α	Θ	Κ
Υ	Χ	Γ	Ν	Φ	Β	Σ	Γ	Υ	Χ	Ψ	Ω
Λ	Ε	Λ	Α	Β	Π	Α	Λ	Κ	Τ	Α	Σ
Α	Δ	Ζ	Ν	Χ	Ο	Ξ	Φ	Ο	Τ	Κ	Χ
Β	Κ	Η	Α	Ι	Ρ	Σ	Ρ	Λ	Υ	Τ	Ο
Γ	Θ	Φ	Ι	Ψ	Τ	Θ	Κ	Α	Π	Ι	Ξ
Ε	Κ	Κ	Χ	Ω	Ο	Π	Ε	Π	Ο	Ν	Ι
Μ	Α	Τ	Λ	Κ	Κ	Λ	Ρ	Ρ	Φ	Ι	Η
Λ	Ρ	Μ	Ν	Ξ	Δ	Π	Α	Λ	Ο	Δ	Σ
Ν	Π	Π	Ο	Ξ	Λ	Σ	Σ	Κ	Τ	Ι	Λ
Ρ	Ο	Δ	Ι	Ρ	Ι	Κ	Ι	Φ	Π	Ο	Κ
Ω	Υ	Τ	Ε	Δ	Α	Ξ	Σ	Δ	Φ	Κ	Τ
Κ	Ζ	Α	Ρ	Ο	Δ	Α	Κ	Ι	Ν	Ο	Λ
Υ	Ι	Ι	Π	Φ	Ι	Σ	Η	Γ	Δ	Θ	Α
Η	Ο	Θ	Σ	Τ	Α	Φ	Υ	Λ	Ι	Ε	Φ

Παπαδόπουλος Γιώργος – Ραφαήλ, Σιδηρόπουλος Μανώλης (ΣΤ' Τάξη)

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

- Μικρό δωμάτιο κάτω από τη σκεπή.
- Αυτός που υπάρχει από πολύ καιρό.
- Είδος κηπευτικού που χρησιμοποιείται στη μαγειρική..
- Καρπός φυτού που τρώγεται κυρίως ωμός.
- Κατασκεύασμα από ξύλο, μάρμαρο ή πέτρα, που χρησιμεύει για ανάβαση ή κατάβαση.

ΚΑΘΕΤΑ

- Κατάστημα στο οποίο σερβίρονται καφέδες.
- Μικρός σάκος από χαρτί.
- Μεγάλη έκταση γης με άγρια δέντρα και θάμνους.
- Έκθεση γεγονότων που αναφέρονται σε λαούς και πρόσωπα, κατά χρονολογική σειρά.
- Πάτωμα κτηρίου.

Παπαδόπουλος Λευτέρης, Φαντίδου Νεφέλη -
Μαρία (ΣΤ' Τάξη)

Η ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΑ ΤΟΥΣ ΛΕΞΗΣ «ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ»

Γεωμετρικό όργανο για τη χάραξη κύκλων.

Θρησκευτικός λειτουργός.

- Ορυχείο γαιάνθρακα.
 ----- Δηλητηριώδες ερπετό.
 ----- Ουράνιο σώμα στο διάστημα.
 ----- Είδος ζυμαρικών.
 ----- Ο πρώτος μήνας του χρόνου.
 ----- Καθεμιά από τους δύο όψεις τους φύλλου χαρτιού.
 ----- Μας δείχνει τη μέρα και το μήνα.

Παπαδόπουλος Βαγγέλης, Φαντίδης Ιωακείμ (ΣΤ' Τάξη)

ΒΡΕΙΤΕ ΤΟΥΣ ΛΕΞΕΙΣ

A	I	S	K
P	A	A	B

K	X	I	P	A	N	T
S	N	O	O	Ω	O	

Βασιλείου Καλλιόπη, Χαρατσίδου Σοφία (ΣΤ' Τάξη)

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Κάποιος ύποπτος για ληστεία παρουσιάζεται στο δικαστήριο:

- Πιθανότατα να έχεις δίκιο και να είσαι αθώος, του λέει ο Πρόεδρος, αλλά χρειάζεσαι ένα μάρτυρα. Σε είδε κανένας την ώρα της ληστείας;
- Ευτυχώς όχι, κύριε πρόεδρε...

* * *

Δύο γιαγιάδες συζητάνε για τους συζύγους τους, καθώς πίνουν τσάι:

- Ελπίζω ο Θανάσης να σταματήσει τρώει τα νύχια του. Μου τη δίνει στα νεύρα! λέει η μία.
- Α, και ο Γιώργος έκανε το ίδιο, αλλά του έκοψα τη συνήθεια.
- Τι; Σοβαρά; Πώς;
- Του έκρυψα τη μασέλα του.

Φαντίδου Νεφέλη – Μαρία, Χαρατσίδου Σοφία (ΣΤ' Τάξη)

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

«Αδικιάς σπυρί σπαρμένο κι αν φυτρώσει δε σταχνάζει»

Αυτά που κερδίζουμε από τις αδικίες δε μας ωφελούν τελικά. Όμοια: «Ανεμομαζώματα, ανεμοσκορπίσματα».

* * *

«Άλλα λένε το βραδύ κι άλλα λένε το ταχύ»

Γι' αυτούς που αλλάζουν εύκολα γνώμες ή αποφάσεις.

Σιδηρόπουλος Μανώλης, Φαντίδης Ιωακείμ (ΣΤ' Τάξη)

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

Χιόνισαν τα βουνά
οι μύλοι δεν αλέθουν πια
και τα δυο γινήκαν τρία.

Τι είναι:

(Σοδεύ

Άκουτο και που είναι το
στην αμυγδαλιά γυρίζει.

Τι είναι;

(Σοδεύ

Παπαδόπουλος Βαγγέλης (ΣΤ' Τάξη)

ΔΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ 133

**ΒΡΕΙΤΕ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ 14 ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ ΣΤ' ΤΑΞΗΣ: (ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ) ΓΙΑΝΝΗΣ, ΕΥΘΥΜΙΑ,
ΒΑΓΓΕΛΗΣ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΝΕΦΕΛΗ, ΜΑΝΩΛΗΣ (ΚΑΘΕΤΑ) ΓΙΩΡΓΟΣ, ΕΛΙΣΑΒΕΤ, ΕΥΓΕΝΙΑ,
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, ΛΕΥΤΕΡΗΣ, ΑΝΕΣΤΗΣ, ΣΟΦΙΑ (ΔΙΑΓΩΝΙΑ) ΙΩΑΚΕΙΜ**

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ: ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ 1. ΘΡΑΝΙΟ 2. ΛΕΞΙΚΟ 3. ΤΕΤΡΑΔΙΟ 4. ΓΟΜΟΛΑΣΤΙΧΑ **ΚΑΘΕΤΑ** 1.
ΤΣΑΝΤΑ 2. ΜΟΛΥΒΙ 3. ΔΙΑΒΗΤΗΣ 4. ΑΙΘΟΥΣΑ

Η ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ: ΣΤΥΛΟ, ΧΑΡΤΗΣ, ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ, ΛΕΞΙΚΟ, ΕΛΕΓΧΟΣ, ΙΣΤΟΡΙΑ,
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ

ΒΡΕΙΤΕ ΤΙΣ ΛΕΞΕΙΣ: ΜΟΙΡΟΓΝΩΜΟΝΙΟ, ΓΟΜΟΛΑΣΤΙΧΑ

